

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XVI. An homo in statu innocentiae peculiare dominium tanquam proprium
illius status donum, ac beneficium acceperit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

ex parte sua, quia aliunde posset effectus illius cibi magis impediri in statu naturę lapsę, quam in statu innocentie, quia in illo statu multo temperantius viveret homo, & leuiores cibis, minusque naturalem calorem minuētibz vteretur, quam in statu naturę lapsę, & contrario in hoc statu sunt plures alię causę extrinsecę, quę possunt humores corrumpere, & naturalem calorem, vel nimium minuere, vel augere, quę causę non possunt huiusmodi passiones in homine efficere, si in innocentia perseveraret. Ob has ergo causas non posset fructus ligni vitę tam integrę reparare, & quasi renouare corpus corruptibile post peccatum, sicut antea potuisset. Erat enim virtutis finitę, & ideo non poterat æqualiter maiorem resistentiam vincere, & similiter habebat determinatum effectum, ideoque non posset omnem morbum depellere, neque omnibus contrariis obsistere, & in hoc sensu intelligendum est, quod D. Thom. 2. 2. q. 164. art. 2. ad 6. dicit, quod homo si post peccatum de ligno vitę comessisset, non propter hoc immortalitatem recuperasset, sed beneficio illius cibi potuisset vitam magis prolongare. Quod etiam docet Lyrans. Lipom. & alij Genes. Qui consequenter exponunt verba illa, & vivat in æternam, id est, in longævum tempus, sicut dixit Caicæanus. Est enim hoc verum consideratis alijs causis mortis, quę in statu peccati suam vim exercent, & possunt resistere efficacitati ligni vitę, quia cibus ille non erat sufficiens causa immortalitatis, sed solum subuēniebat cuidam defectui. Nullominus tamen quantum est ex se, eundem effectum haberet in statu naturę lapsę, & ita etiam ex parte sua posset illam perpetuo conservare, si alię causę mortis non interuēnerent. Et ita sentit auctor dictarum questionum noui, & veteris Testamenti dicta questio. 19. & sequuntur Durandus, Molin. & alij.

Ex quibus tandem facili resoluitur alia questio, quam Scholastici in 2. d. 19. de immortalitate innocentie tractant, an esset naturalis, vel supernaturalis. Nam cum duobus modis contingat aliquid esse supernaturale, scilicet quoad substantiā, & quoad modum, manifestum est, immortalitatem illam quoad substantiam fuisse naturalem, quoad modum verò supernaturalem. Prior pars manifestata est, quia vita, quę eo modo conservaretur, semper esset vita naturalis, & cum proprietatibus connaturalibus corpori, quando scilicet in eo tantum statu conservaretur. Nam si transferretur ad statum glorię, iam tunc aliud donum immortalitatis acciperet, quale nunc est in corporibus glorijs, de quo alia ratio, & disputatio est, quę videri potest in 2. tom. 3. p. disp. 48. sect. 2. Altera pars probatur, quia in primis illa immortalitas non erat debita corpori humano, cum natura sua corruptibile sit. Deinde, quia illa peculiaris prouidentia, & protectio Dei erat futura modo extraordinario, & præter ordinarium cursum causarum naturalium, quas sæpe impedire, vel auertere extraordinario, & supernaturali modo, necessarium foret.

Aliqui verò suadere conantur, immortalitatem illam simpliciter fuisse naturalem, vel ex parte animę, quę naturaliter immortalis est, & ideo ex natura rei perit corpus aliquo modo mortale, vel ex parte fructus ligni vitę, quia virtute, & modo naturali immortalitatem conferret. Sed hæc sententia sine dubio falsa est, vt probant rationes factę. Et quia aliās nec mors esset naturalis, nec illa immortalitas amissa fuisset propter peccatum, quia naturalia non amittuntur propter peccatum. Nec immortalitas animę sufficit, quia ex natura sua postulat corpus talis materię, & temperamenti, quod per accidens sequitur corruptio, cui anima ipsa naturali virtute obsistere, aut subuenire de opere sex dierum.

re non potest, vt latius dixit D. Thom. 1. p. q. 76. a. 5. & 2. 2. dicta q. 164. a. 1. De fructu autem ligni vitę in primis dicitur, quod licet ex eo capite præseruatio à morte non heret supernaturali modo, nihilominus non erat illa causa adæquata immortalitatis, sed necessaria fuisset singularis Dei prouidentia, in qua modus aliquis supernaturalis includeretur. Deinde dicitur beneficium illius ligni non fuisse debitum humanę naturę, sed peculiari ratione concessum quasi in præmium obedientię, si in ea perseveraretur, & non alio modo, ideoque etiam ex ea parte immortalitatem illam quoad modum supernaturalem fuisse.

CAPVT XVI.

Verum homo in statu innocentie peculiare dominium, tanquam proprium illius status donum, ac beneficium acceperit.

Hætenus explicuimus bona veluti intrinseca, quę homini in statu innocentie concessa sunt, nunc de extrinsecis aliquid adiiciendum est, propter verba Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præstet piscibus maris, & volatilibus cali, & bestijs vniuersę, terra, omnique reptili, quod mouetur in terra. Et infra, Benedixit illi Deus, & ait. Cresce, & multiplica mini, & replete terram, & subice eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cali, & vniuersis animalibus, quę mouentur super terram. Ex quibus verbis manifestum est, Deum in principio mundi dominium cæterorum animalium primis hominibus tribuisse, nam verba eius tanquā supremi Domini efficacia sunt, & per illa concessionem, & translationem huius domini aperte significauit. Dubium vero est, an dominium illud fuerit tantum aliquid naturaliter consequens ex sola hominis naturā, secundum se spectata, an vero fuerit aliquod speciale beneficium, pro illo statu innocentie peculiariter à Deo collatum.

Ratio dubitandi, quę priorem partem suadet, in primis sumi potest ex verbis illis. Faciamus hominem ad imaginem, & præstet, &c. vbi illi duo ita connectuntur, vt secundum ex primo consequi significetur. Sed esse ad imaginem non est aliquid peculiare status innocentie, sed ad puram essentiam, & naturam hominis pertinet: ergo etiam prælatio illa, & dominium homini in sua creatione datum, fuit aliquid merè naturale, puram hominis naturam consequens. Secundo, quia bona propria status innocentie per peccatum amissa sunt, & contrario illa, quę post peccatum permanserunt, naturam humanam secundum se spectatam consequuntur. Sed dominium externarum rerum, tam animalium, quam non animalium in homine post peccatum mansit, vt ipso vsu, & ratione constat: ergo non fuit aliquid peculiare pro statu innocentie datum, sed merè naturale. Dicitur fortasse, hoc esse verum de communi quodam, & generali dominio: aliud verò peculiare, & maius pro statu innocentie datum esse.

Sed contra hoc argumentor tertio, quia non apparet, in quo fuerit hic excessus, vel specialis prærogatiua domini in statu innocentie, magis quam nunc sit. Declaratur, quia Gen. 1. dixit hominibus Deus, Terror vestest, ac tremor sit super cuncta animalia terre, & super omnes volucres cali, cum vniuersis, quę mouentur super terram, omnes pisces maris manus vest, & traditi sunt. Hoc autem dictum est hominibus iam lapsis: ergo nullum maius dominium innocenties habere potuerunt. Probat consequentia, quia vel hic excessus est in amplitudine materię, & hoc non, quia omnia animalia sine exceptione etiam homini lapsos subijciuntur. Vnde in Psal. 8. dicitur, Omnia subiecisti sub pedibus eius, &c. vel excessus est

Tractanda
questio
ocasio ex
verbis Ge-
nesis.

2
Aquitur 1.
pro parte
negatiue.

Arguitur 2.

Effugium.

3
Præcluditur
& argui-
tur 3.

sus est in modo potestatis, & hæc etiam non videtur fuisse maior in statu innocentie, quam illis verbis describatur. Nam eisdem ferè verbis ex Gen. 9. videtur Sapiens loquens de primo homine, Eccl. 17. Dedit illi potestatem eorum, quæ sunt super terram, posuit timorem illius super omnem carnem, & dominatus est bestiis, & volatilibus. Quod si quis dicat, ita fuisse animalia subiecta primo homini: ut ad nutum ei parerent. Hoc certe neque villo testimonio Scripturæ probari potest, nec sine miraculo fieri poterat. Sicut nunc inter sanctorum Martyrum, & aliorum confessorum, ac Prophetarum miracula computantur, quod inter dum animalia etiam ferocia dicto modo eis obedirent, vel mansueta, vel subiecta se illis ostenderent: dicere autem hoc miraculum futurum fuisse perpetuo in statu innocentie, difficile creditum est, cum in Scriptura non sit revelatum.

Quorundam
responsio in
statu.

4
Inferatur
amplius.

Quin potius dominium, quod homo nunc habet in hoc statu, in duobus videtur excedere. Primo in materia, quia in principio solum est datum dominium in animalia bruta: nunc autem etiam ad homines extenditur. Secundò in usu, quia prius non poterant homines uti animalibus in cibum, aut operimentum, nec ad alia laboriosa opera, ad quæ omnia nunc illis utuntur. Nam in dicto cap. 9. Gen. specialiter addit Deus, & omne, quod movetur, & vivit, erit vobis in cibum, quasi olera virentia dedi vobis omnia. Primis autem hominibus solum dictum fuerat, Ecce dedi vobis omnem herbam asserentem semen super terram, & universa ligna, &c. ut sint vobis in escam. Vnde vix apparet, quem usum habere potuerit in bruta animalia dominium illud hominibus datum, si status innocentie duraret.

5
Distinguitur
aut pro resolu-
tione tria,
scilicet ca-
pacitas, po-
testas, & usu

Tria possumus in hoc dominio distinguere, scilicet, capacitatem, potestatem, & usum, seu statum dominandi. Hæc enim tria adeo distincta sunt, ut sint etiam separabilia, non quidem mutuo, quia posteriora necessario supponunt priora, tamen è contrario priora possunt à posterioribus seungi. Homo enim capax est regni, quanvis neque potestatem, neque actum imperandi habeat: & rex, qui per tyrannidem priuatus est regno, non solum capacitatem, sed etiam dominium habet, quamvis imperandi usui careat, qui autem & dominus est, & rem suam possidet, usum illius habet, si vult. Hæc igitur tria in præfati explicanda sunt & sic facile res ipsa intelligetur, & difficultates propositæ solvantur. sciendum tamen est, ex illis tribus, dominium propriè consistere in secundo. Quia dominium iuxta communem, & receptum morem non dicit actum secundum, sed primum, vnde usus, qui est veluti actus secundus, à dominio procedit, & è conuerso definiri solet dominium, quod sit usus vtendi, &c. est ergo dominium actus primus per modum principij actiui, & ideo propriè non consistit in sola capacitate remota, quæ respectu dominij solum est per modum potentie passivæ: sed in potestate, quæ est veluti principium actus imperandi, vel vtendi.

Declaratur
in potestate
consistere
dominium.

6
1. Affertio de
capacitate
dominandi.
Probatum
respectu in-
rationalium.

Primo igitur dicimus, capacitatem dominij convenire homini naturaliter ex eo quod ad imaginem Dei factus est. Hoc per se manifestum est, nam homo propter rationem, & libertatem est ad imaginem Dei, & propter easdem proprietates est capax dominij, & ideo reliqua animantia capacia dominij non sunt, quia rationis usum non habent, neque libertatem. Atque hoc in primis indicatur in verbis illis Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & præstid est, ut possit præstare, particula enim præstid, vel potestatiue potest exponi, vel certe capacitatem dominandi in primis supponit. Et ita Augustinus sepe dicit, per illa verba, & præstid, &c. significatum esse, hominem factum esse ad imaginem Dei secundum rationem, nam animalia om-

nia subiecta sunt homini, quia habet intellectum, quem illa non habent, ut ait lib. 1. Gen. contra Manich. c. 18. & 20. & lib. 3. Gen. ad lit. c. 20. Vnde quantum ad hanc capacitatem mansit hoc dominium in hominibus lapsis: nam sicut in eis integra mansit imago Dei quoad substantiam eius, ut supra ostendimus, ita etiam dominandi capacitas conservata est.

Addere etiam possumus, hominem, ut est ad imaginem Dei, non solum habere capacitatem dominandi brutis animalibus, sed etiam rationabilibus, id est, hominibus. Quia per rationem non solum potest homo discernere, ordinare, ac dispo- nere ea, quæ pertinent ad animalia bruta, sed etiam quæ ad homines spectant, & multo facilius, ac proprius potest illis imperare. Inò addo, etiam esse hominem capacem dominij in Angelos, nam si homo potest iudicare Angelos, teste Paulo, cur non poterat etiam illis dominari? Item Christus Dominus etiam ut homo vere est Dominus Angelorum, etique potest præcipere, & imperare, ut docet Paulus ad Hebr. 2. ubi de Christo specialiter exponit illud Psalmi. 8. Constituit eum super opera manuum tuarum: omnia subiecisti sub pedibus eius. & addit, In eo enim, quod omnia ei subiecit, nihil dimisit, non subiectum ei, volens concludere etiam Angelos esse subiectos ei. De quo alibi dictum est, nam hic solum ab effectu ostendimus, esse in humana natura capacitatem ad dominandum Angelis. Potest autem notari discrimen, nam ad dominandum aliorum rebus infra Angelos, habet homo naturalem capacitatem, ut constat: ad dominandum vero Angelis solum habet obediencialem. Quia ex natura rei Angeli sunt excellentiores homine, & altioris ordinis, & ideo non potest homini naturaliter competere dominium in Angelos, ideoque etiam in statu ipso innocentie tale dominium non habuisset, ut notat D. Thom. 1. p. q. 96. a. 2. Per gratiam vero potuit homo elevari ad statum, in quo effectus simpliciter dignior, & excellentior Angelis, & ideo dicimus habuisse capacitatem saltem obediencialem dominandi Angelis.

Secundo dicendum est, hominem ex vi creationis, & naturæ suæ habere potestatem, & dominium inferiorum animalium, & hanc etiam post peccatum retinuisse, quanvis in statu innocentie altiori modo illam haberet. Duas priores partes huius assertionis probant duæ primæ rationes dubitandi in principio posite in num. 2. Vt autem tertiam partem probemus, simulque tertie rationi dubitandi respondeamus, advertere oportet, hoc solum dominium, quatenus naturale est circa animalia bruta, duo includere, vnum est (ut ita dicam) physicum & naturale, aliud morale. Primum consistit in naturali potestate quam homo habet ad subiicienda sibi bruta animalia, & vtendum illis, vel eis imperandum, quantum capacia sunt, vel ea cogendo, vel etiam interficiendo, si opus sit. Et quam hæc omnia non eadem facilitate, & modo possit homo exequi in omnia animalia, quia multa sunt viribus fortiora, & naturaliter ferocia, & quæ non solum resistunt homini, sed etiam illum aggrediuntur, & vincunt: nihilominus ratione, arte, & industria homo vincit omnia tam terrestria, quam aquatilia, & volatilia, & quedam mitigat: alia quodammodo instruit, iuxta eorum capacitatem, vel ad suam utilitatem, vel ad iucunditatem: alia vero occidit, vel ad suos usus, vel ne alijs noceant. Et sic dixit Iacobus in sua Canonica. 3. Omnem naturam bestiarum volucrum, & serpentum creatorumque domari, & domatum esse à natura humana. Et explicat eleganter Basilus homilia decima in Genesin, & Gregorius Nissenus Orat. in verba illa, Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem, &c. & libro de opificio mundi, cap. septimo, & attigit Augustinus

SVARE
de Angelis
re 6. dicitur
anima.

D. V.

Augustinus libr. 9. Genes. ad liter. cap. 14. & libr. 83. Quest. q. 13. Igitur hanc totam potestatem vocamus physicam, quia non constituit in peculiari iure dominandi, aut vtendi, quod statim explicabimus, sed in naturali industria, & efficacia, quam homo tum per vires corporis, tum maxime per discursum, & rationem exercere potest. Vnde etiam dici potest hac potentia executiua, quæ ad proprium dominium non sufficit, nam Angelus similem potestatem & maiorem habet in homines, & non propterea naturale dominium in illos habet, imò etiam vnus homo in alium similem potestatem exercere valet, etiam si dominus eius non sit, quando non iure, sed facto tantum id potest.

Vnde secundo requiritur ad dominium ius vtendi dicta potestate, quod ius potestatem moralem merito appellamus, quia non addit homini aliquam entitatem, vel qualitatem, sed solam moralem facultatem, vt licitè, & sine alterius iniuria possit vt rebus illis, quatum est dominus. Hoc ergo ius habuit etiam homo ex vi sue creationis, estque illi naturale respectu inferiorum animalium, quia & naturaliter sunt propter hominem, & illis nulla iniuria fieri potest in quocunque illorum vsu, & ideo pura hominis inspecta naturalitatem ei est vt his animalibus in quocunque horum vsu. Dices, hæc animalia principaliter sunt sub dominio Dei, ergo non potest homo ex vi sue nature habere proprium ius vtendi illis suo arbitrio nisi peculiari Dei beneficio illi donetur. Respondemus, verum quidem esse hoc dominium ex dono Dei homini competere: nihilominus tamen naturale dici, quia naturam ipsam consequitur, estque ei quodammodo debitum, & vsus eius naturaliter licitus est, nisi specialiter prohibeatur. Sicut fuisset licitum Adamo edere de ligno scientie boni, & mali, nisi ei fuisset specialiter prohibitum. Vnde etiam Aristot. 1. Politicor. cap. 5. dixit, naturam omnia inferiora, hominum gratia, fecisse, & ideo venationem, piscationem, & omnem aliam similem rerum acquisitionem ex natura rei iustam esse. Quod optime ex ipso nature ordine, & conuenienti Dei prouidentia, naturali perfectione hominis supposita, explicat D. Thom. dicta q. 96. a. 1.

Tertio probandum superest, aliquod maius dominium habuisse Adamum in statu innocentie, quam post peccatum habeat. Ratio autem est, quia, vt ait D. Thom. dicto artic. 1. ad quartum in ultimis verbis, omnia animalia tunc per seipsa homini obediuerunt, sicut nunc quedam domestica ei obediunt. Sicut ergo ex parte animalium maior esset subiectio, quasi diuinitus indita, etiam ex parte hominis maior esset potestas, & facilitas dominandi. Quod autem tunc animalia peculiari modo, & instinctu perfecte homini obediuerunt, indicatum in primis est Gen. 2. quando Deus adduxit omnia animalia ad Adam, vt singulis nomina imponeret, quasi tradens illi possessionem eorum, quorum dominium iam dederat, ipsique animalibus quodammodo præbens peculiarem sui domini cognitionem, cui ad nutum obedire oportebat. Vt eleganter expendit Chrysost. homil. 14. in Genes. Secundò, erat hoc maxime consentaneum perfectioni illius status, in quo ita erant omnia recte ordinata, vt inferiora perfecte superioribus obediunt, quandiu homo in diuina obedientia persisteret: & ideo sicut inferior appetitus in ipsomet homine perfecte subiectus erat rationi, ita etiam perfecte essent homini subiecta. Tertio etiam erat hoc aliquo modo necessarium, vt homo sine difficultate, & labore posset hanc potestatem, & dominium exercere. Maxime verò necessarium erat, vt omnia animalia etiam quæ ferocia sunt, quæ nunc ab hominibus timentur, quia ab eis lædi, & interfici possunt, in illo statu essent homini mansueta. Nam, vt ait Augustin. 14. de Ciuit. cap. 10. in illo statu, & in tanta affluentia bonorum nihil timere poterant homines, vel dolere, vbi nec mors metuebatur, nec vlla corporis mala valetudo, nec alicuiusquam quod bona voluntas aduersaretur, nec inerat, quod carnem animiue hominis falsiter viuere ostenderet. Vnde perfecta hæc animalium obedientia ad dominum immortalitatis illius status ex parte pertinebat, vt homines securi, & sine vlllo timore, aut solitudine viuere possint, & fortasse hoc in causa fuit, vt Eua, cum ei serpens loqueretur, nihil timeret, vt inferius latius dicemus.

Et ita responsum est tertie difficultati in principio posite. Iam enim explicatum est, quomodo hæc perfectio dominij ex Scriptura, & Patribus, aliisque eius expostitoribus, & quomodo ex natura illius status colligatur. Quapropter licet verba cap. 9. Genes. & Ecclesiast. 17. magna ex parte similia videantur, nihilominus cum proportionem vtriusque status intelligenda sunt. Nam, vt bene notauit Caietanus, subiectio animalium in vtroque statu naturalis est, tamen in executione, seu in modo obedientie aliquid supernaturale erat in statu innocentie, quia nunc est cum aliqua contradictione, & repugnantia, tunc autè nihil homini repugnaret, quod ei naturaliter debet esse subiectum, vt D. Thomas dixit, & hoc significatum est per illa verba Sapient. Postui terrorem illius super omnem carnem, quia peculiari modo fecit, vt omnia animalia reuererentur, ac timerent hominem tanquam suum præfidentem, & dominum.

Cum autem instatur, quia hoc fuisset perpetuum quoddam miraculum: respondemus, si miraculum dicatur, quicquid est quoad modum supernaturale, verum quidem esse, privilegium illud supernaturale fuisse, tanquam nature non debitum, nec consequens puram naturam ipsorum animalium. Nihilominus tamen tunc non potuisset vocari miraculum, quia non esset rarum, nec præter communem, & consuetam legem illius status. Nunc autem postquam illud peculiare donum per peccatum amissum est, quando per specialem gratiam aliqua eius participatio conceditur, inter miracula computatur. Modum autem insinuat D. Thomas articulo primo, & quarto, quia animalia bruta, quantum rationem non habeant, aliquam habent estimationem naturalem, quatenus cum homine in sensitiuis facultatibus conueniunt. Vnde quedam illorum quendam naturalem instinctum, vimbram prudentie, vel artis præferentem habent, vt græ, & apes, & similia, alia verò vsu, & consuetudine, vel aliquali instructione mitigantur, & quodammodo familiaria, & obsequentia homini sunt. Quicquid ergo potest in his animalibus consuetudine acquiri, vel perfici, potuit Deus peculiari instinctu (vt ita dicam) quali per accidens infuso, eis tribuere. Non quidem per inherentem habitum, vt probabilius magis videtur, sed per prouidentiam peculiarem inducendo phantasiā bruti ad eam apprehensionem, & appetitum eius ad eam inclinationem, quæ ad parendum homini sine contrarietate, vel repugnantia magis esset accommodata.

Nonnulla vero dubia circa hanc partem interrogari possunt. Primum est, an hæc assertio generaliter posita de animalium subiectione aliquam patiat limitationem. Quod dubium mouetur dubio 1. propter Theodoretum, qui in questione vigesima in Genes. dixit, non vniuersa animalia propter hominem creata esse, excipitque cetera illa genera & species terrestres, & consequenter dicit, in hæc non esse datam homini potestatem. Alioqui enim ait, eorum quoque nomina addita fuissent. Hanc

Nonnulla vero dubia circa hanc partem interrogari possunt. Primum est, an hæc assertio generaliter posita de animalium subiectione aliquam patiat limitationem. Quod dubium mouetur dubio 1. propter Theodoretum, qui in questione vigesima in Genes. dixit, non vniuersa animalia propter hominem creata esse, excipitque cetera illa genera & species terrestres, & consequenter dicit, in hæc non esse datam homini potestatem. Alioqui enim ait, eorum quoque nomina addita fuissent. Hanc

11
Satisfit 3. memento possumus.

12
Ad instantiam ex nostra responsione ibid. factam.

Modus ex D. Thom. quo animalia homini ad nutum obediunt.

Explicatur magis.

13
Circa proxima assertio. An dominium hominis extendatur ad omnia animalia.

Q. 3. verò

Suare de opere sex dierum.

*senfuit The
odoretus, &
eius ratio.
Refellitur
merito à
Pererio.
Primo ex
Scriptur.
Secundo ex
alijs locis i-
psius Script.*

3. Ratione.

verò sententiam merito refellit Pererius libr. 4. in Gen. Et improbat primo ex verbis Scripturæ, quæ valde generalia sunt; Gen. 1. & 9. & Ecclesi. 17. & Psalm. 8. quorum locorum verba supra adducta sunt, & Iacobus in sua Epist. cap. 3. generatim dicit: *Omnis natura bestiarum, & volucrum, & serpentinum, & ceterorum domantur, & domita sunt à natura humana.* Secundò, quia Scriptura in alijs locis docet omnia esse creata propter hominem, etiam cælum ipsum, & terram, vti Moyses ait, Deuter. 4. & Paulus 1. ad Corinth. 3. dixit, *Omnia vestra sunt, sive mundus, & c.* Tertio, quia homo omnibus illis animalibus dominatur, quæ potest capere, & domare, vel mansuafacere, vel interficere, sed hoc potest homo facere & physice, seu cum effectu, & moraliter, seu licet etiam circa feras terræ, & circa cete grandia, seu balenas maris: ergo omnibus sine exceptione dominatur. Argumentum sumptum est ex Augustino dicto lib. 9. Gen. ad lit. c. 14. dicente, datum esse homini non solum pecora, & iumenta, sed etiam feras, & mansuetas facere, & eis mirabiliter imperare, potentia rationis, & non corporis valeat, vbi cum potestate dominandi feras, potestatem etiam imperandi coniungit, & satis significat, potestatem esse vniuersalem. Quam expressius docuit Basil. hom. 10. in Exaem. vbi etiam cetorum, seu balenarum, ac leonum specialem mentionem facit. Denique experimento etiam hoc comprobatur. Quapropter sine villo fundamento exceptio illa facta est. Nec ratio innuata à Theodoro est alicuius momenti, quia Deus in verbis suis nullum animal in specie nominavit, sed vltus est verbis indefinitis, vel distributis, *dominamini piscibus maris, inter quos balenæ continentur, & vniuersis animantibus, quæ mouentur super terram, in quibus etiam fere comprehenduntur.*

Secundo interrogari potest, an hoc dominium limitandum sit ad animalia. Videtur enim hoc significari, cum specialiter dicitur, *dominamini piscibus maris, & c.* nam cum hoc dominium sit ex dono Dei solum, videtur cadere in res illas, quas ipse expressit. Respondeo, ex rebus à brutis animalibus distinctis, quædam sunt imperfectiores illis, vt plantæ, & alia multa inanimata, vel elementa: aliæ sunt perfectiores, vt homines vel Angeli. De prioribus certum est, comprehendendi sub dominio non solum specialiter pertinent ad statum innocentie, sed etiam communi, & connaturali humanæ naturæ, ita docet D. Thom. d. art. 2. Quod probat primo ex verbis Gen. 1. *Et præsit vniuersa creatura.* Quæ verba nunc in vulgata leguntur, *præsit vniuersa terra, & iterum, Replete terram, & subijcite eam.* Vnde Gregor. Nissen. libr. de opific. homin. cap. 3. dicit, *hominis datum esse imperium, cum in maris piscibus, tum in terra belluas, ac resque volucres, in iumenta, in terram demque vniuersam.* Si ergo terra hominis dominio tradita est, etiam omnia, quæ ex illa generantur. Deinde hæc omnia sunt facta propter hominem, & ad illius vsum, vel immediatè data sunt, vel mediata, quia plantæ datæ sunt cunctis animantibus terræ, vt habeant ad vescendum. Ergo si animalia sunt sub hominis potestate, multo magis plantæ, eademque ratio est de ceteris rebus inferioribus. Notat autem D. Thom. aliter exercere hominem dominium circa animalia, quam circa inferiora, nam animalibus dominatur aliquo modo imperando, quia cum illa sint capacia cognitionis & memoriæ, ac experientie, possunt signis, & nutibus excitari, & alluefieri, vt obediant, atque ita potest homo aliquo modo illis imperare. Circa alias vero res homo exercet dominium tantum illis vtendo, & executione potius, quam imperio.

Et fortasse propter hanc causam expressius fuit declaratum dominium in animantia, quam in ceteras res inferiores, vel etiam quia dominium

14
Dub. 1. an
dictum do-
minium ex-
tendatur ad
alia præter
bruta.
Pars neg.
suadetur.
Resolutio
quæ ad res
infra bruta.

14
Dub. 1. an
dictum do-
minium ex-
tendatur ad
alia præter
bruta.
Pars neg.
suadetur.
Resolutio
quæ ad res
infra bruta.

14
Dub. 1. an
dictum do-
minium ex-
tendatur ad
alia præter
bruta.
Pars neg.
suadetur.
Resolutio
quæ ad res
infra bruta.

14
Dub. 1. an
dictum do-
minium ex-
tendatur ad
alia præter
bruta.
Pars neg.
suadetur.
Resolutio
quæ ad res
infra bruta.

14
Dub. 1. an
dictum do-
minium ex-
tendatur ad
alia præter
bruta.
Pars neg.
suadetur.
Resolutio
quæ ad res
infra bruta.

14
Dub. 1. an
dictum do-
minium ex-
tendatur ad
alia præter
bruta.
Pars neg.
suadetur.
Resolutio
quæ ad res
infra bruta.

circa animantia erat in illo statu aliquo modo super-naturale: circa res vero inferiores naturale sufficiebat.

De rebus autem superioribus, vt sunt Angeli, nulla est questio, nam certum est, neque humanum dominium ex natura rei ad Angelos extendi, cum illi sint altioris ordinis, & naturæ, neque etiam speciali privilegio primo homini concessum esse. Quia neque hoc alicubi legitur, neque est diuina providentia consentaneum, quia Deus seruauit conuenientissimum ordinem providentiae suæ, inferiora per superiora gubernando. Vnde licet in statu innocentie multa facerent Angeli in subsidium hominum, in ijs potius Deus, quam hominibus ministrabat, vel etiam vt superiores, inferiores iuuabatur, sicut etiam nunc facit.

De equalibus vero, id est, de hominibus inter se, an homini datum sit dominium in alios homines, dubitari potest, tum quia illud fundamentum domini, quod est, factum esse hominem ad imaginem Dei, ad dominium supra homines extenditur, cum etiam, quia tale dominium est humana naturæ consentaneum, & potuit esse in statu innocentie necessarium ad hominis indemnitate, vt neq. ab alijs hominibus detrimentum aliquod pati posset, sicut de feris dicebamus. Sed quia hoc dominium de facto non fuit in vsum illi statui, ideo questio hæc melius, & plenius infra tractabitur, explicando, qualis futurus esset ille status si Adam non peccasset, pendet enim ex alijs, quæ prius dicenda sunt. Et ideo nunc breuiter dicimus, nullum peculiare dominium in alios homines datum esse Adamo in illo statu, præter illud, quod naturale est, vel quatenus aliquo modo tale esse potest, quia nihil aliud cum fundamento affirmari potest, cum scriptum, aut reuelatum non sit, neq. ex alijs conditionibus status innocentie necessario sequatur. Accepit igitur capacitate huius domini, nam hæc naturalis est, & illa tantum probatur, ex verbis, *ex imaginem, & similitudinem nostram.*

Deinde accepit potestatem superioris in vxore, quæ potestas aliquod genus domini est, & est suo modo naturale ius, quoniam vir caput est mulieris, vt ait Paul. ad Eph. 5. & ideo monet, vt mulier subdita sit viro, ad Colos. 3. & idem habetur 1. Pet. 3. quod ius sine dubio naturale est, vnde etiam in statu innocentie seruatum est. Neque contra hoc obstat, quod post peccatum dictum est mulieri, *sub iugo viro potestate eius, quasi illa fuerit poena peccati, & non dignitas.* Respondet enim Aug. 1. 11. Gen. ad lit. c. 37. significatam ibi esse seruitutem quandam, quæ est cuiusdam conditionis, potius quam dilectionis, & in hoc sensu ait, maritum habere dominium in mulierem, quod non meruit natura, sed culpa. Et Rupert. 1. 3. in Gen. cap. 11. ponderat, non solum dixisse Deum, *sub viro potestate eius, sed etiam addidisse, ipse dominabitur tui, quod aliquid amplius indicat, nempe necessitatem quædam parendi.* Quod nos scholastico more explicare possumus, quod in statu innocentie fuit mulier sub potestate directiua viro, propter peccatum vero facta est sub potestate coercitiua, & fortasse non solum voluit Deus declarare legitimam potestatem viri in vxorem, sed etiam prædicere, quam molesta, & incommoda sæpe futura erat mulieribus illa subiectio in natura lapsa. Nam permisso huius mali poena peccati esse potuit. Quod potest à simili explicari ex 1. Regum 8. vbi Samuel iuregis explicuit, non tantum potestatem, sed etiam abusus eius indicando.

Tertio dicendum est, dominium hominis super animantia quantum ad vsum aliquo modo maius esse post peccatum, quam antea, quamuis prius fuerit nobilior, & perfectior. Explicatur, quia in statu

SVARE
de Angelis
re 6. dicitur
anima.

D. V.

statu innocentiae non indigeret homo vfu animalium ad sustentationem vitae, quia ex fructibus terrae sufficienter, & sine solitudine, ac labore sustentaretur. Item non vteretur homo lan⁹, aut pellibus animalium ad corporis tegumentum, quia in eo statu vestibus non indigeret. Item neque vteretur animalibus ad vehiculum, vt ait D. Thom. dicta q. 91. propter corporis robur, & quia fortasse non multum peregrinaretur, neque cum labore, & defatigatione corporis nimium ambularet. In his ergo v⁹ibus excedit nunc vfu huius domini in hominibus lapsis. At verò altera pars declaratur, quia homines vterentur his animalibus vel ad vsum scientiae, vel ad eleuandum mentem in Deum, & laudandum illum ex illorum cognitione, & consideratione, vel ad honestam animi recreationem, & iucunditatem, vt D. Thomas eodem loco docet. Hic autem vfu ex suo genere nobilior est, & in illo statu altiori modo exerceretur. Quod intelligendum est ex vi status, & communiter, seu regulariter loquendo: nam per auxilia diuinae gratiae fortasse datum est aliquibus hominibus in hoc statu naturae lapsae, vt in hoc vfu creaturam multos etiam homines status innocentiae exceperint. Ex his verò oriebatur questio, an in statu innocentiae futurus fuisset vfu carnis. Item an futura essent particularia dominia, & rerum diuisio. Sed haec tractabuntur melius infra lib. 5. explicando totum illum permanentem statum sub illa hypothese, si primi homines non peccauerint, nunc enim, vt dixi, solum de statu primorum hominum agimus.

CAPVT XVII.

Vtrum primus homo in statu gratiae creatus fuerit.

HAecenus solum explicauimus naturales perfectiones, quas homines in creatione sua acceperunt, & quadam dona, seu beneficia Dei illis superaddita ad supplendos, vel cauendos aliquos defectus, homini in pura natura spectato connaturalis, quae dona homini dari possent, illique indigeret, etiam ad supernaturalem finem, & gradum non eleuaretur. Imò etiam de facto aliqui Theologi putant, ita fuisse hominem creatum in statu, quem vocant integritatis, & innocentiae naturae, sine intrinseca eleuatione ad statum gratiae, quauis non negent ex diuina intentione, seu ordinatione Dei extrinseca ad supernaturalem finem fuisse creatum. Quia verò ad illum finem non peruenit homo, nec peruenire potest sine habitibus, & actibus gratiae: ideo videndum superest, an etiam haec supernaturalia dona primo homini collata fuerint, & quando illa receperit.

In quo puncto in primis supponimus tanquam de fide certum, Adam ante lapsum gratiam sanctificatam habuisse, ita videtur aperte docere Concil. Arausic. II. dicens in can. 19. *Natura humana etiam fuit illa integritate, in qua est condita permaneret, nullo modo seipsam creatore suo non adiuuante, seruaret.* Vnde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire, quam accipit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit. Igitur ante lapsum habuit naturam humanam in primo parente salutem gratiae. Idem definire videtur Concil. Trid. sess. 5. can. 1. vbi sic inquit, *Siquis non confitetur primum hominem Adam cum mandatum Dei in Paradiso fuisse transgressum statim sanctificantem sanctitatem, & iustitiam in qua constitutus fuerat, amisisse, &c. anathema sit.* Vbi particula constitutus, in rigore non significat idem quod conditus, seu creatus, sed solum indefinitè, quòd ante peccatum iam esset gratiam adeptus. Sicut in can. 2. subiungit Adam acceptam à Deo sanctitatem, & iustitiam perdidisse, & sess. 6.

cap. 7. dicit homines in iustificatione accipere veram, & Christianam iustitiam, quam Adam sua inobedientia sibi, & nobis perdidit. & haec fuit antiqua, & communis Patrum traditio, vt constat ex August. Ex Patribus lib. 6. Gen. ad litt. cap. 24. vbi ait, nos renouari per Christum, quia recipimus, quod perdidit primus homo & infra, *Renouamur, ergo spiritu mentis nostri secundum imaginem eius, qui creauit nos, quam peccando Adam perdidit, id est, deformauit gratiam amittendo.* Vnde addit cap. 26. *Vide ergo quid sequatur. Inuente nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis: ecce quod perdidit Adam per peccatum.* Et lib. 14. de Ciuit. cap. 10. describens statum primi hominis ante peccatum dicit, in eo fuisse amorem in per turbatum in Deum, & deustationem tranquillam peccati, ac denique habuisse cuiusdam felicitatis statum: & lib. de correptione & gratia c. 11. *Quid ergo. Adam non habuit gratiam: imò vero habuit magis, & lib. 11. Gen. ad litt. cap. 13. post peccatum intrinsecus gratiam deserente, & idem lib. 4. contr. Iulian. c. 16. & alia loca in sequenti puncto referemus.*

Sic etiam Ambr. lib. 6. Exaemer. cap. 7. illa (inquit) anima à Deo pingitur, quae habet in se virtutem gratiam renouantem, splendoremque pietatis. Illa anima bene picta est, in qua est splendor gloriae, & paternae magis substantiae. Secundum hanc imaginem, quae refulget patris a patre, facta est Adam ante peccatum. Et lib. 4. Epist. epist. 30. ad Sabinum, Adam (inquit) ante peccatum nudus erat, sed nudum se nesciebat, quia erat indutus virtutibus. Et Epist. 31. ad eundem. Solus erat Adam, & non est prauaricatus, quia mens eius adheret Deo. Et lib. de Parad. cap. 13. de primis hominibus ait, ante peccatum nudi erant, sed non sine virtutum integritate. Et lib. de Noe & Arc. c. 30. Adam (inquit) reus amicitiae sapientiae & iustitiae mandatorum, cuius prauaricatione nudatus, nudum se vidit, &c. Et lib. 2. Epist. epist. 13. ad Marcel. de Adamo inquit, agnosce te nudum, quia bona indumenta fidei perdidisti. Et infra dicit amisisse peccando incolarum Paradisi gratiam Christi. Et similia habet lib. de Elia, & Ieiunio, cap. 4. & lib. 7. in Luc. cap. 10. explicando parabolam de homine, qui incidit in latrones, qui de se solauerunt cum seminuere relicto. Quam explicat de Adamo, qui in essentia beatitudine fruebatur, priusquam incidere in latrones, id est, vt exponit, Angelos tenebrarum qui despoliant, quae acceperunt indumenta gratiae spiritualis. Et adiungit, Caue ergo ne ante nuderis, sicut Adam nudatus est. Item Cyprian. l. de Bon. patient. dicit, *consummati nos calidi natiuitate reparatos si similitudo diuina, quae peccato Adam perdidit, manifestetur, & luceat in nobis, vbi per similitudinem diuinam gratiam intelligit, sicut multi alij Patres exponunt verba illa, Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram scilicet, ad imaginem per naturam, & similitudinem per gratiam.* Vnde inferius circa finem libri iterum inquit, *Ad contra caeleste praeceptum cibis lethalis impatiens in mortem cecidit, nec acceptam diuinitus gratiam patientia custode seruauit.* Idem sentit Tertull. lib. de Patient. c. 5. dicens de Adamo, *Innocenserat, & Deo de proximo amicus, & Paradisi colonus.* Praeterea Irenaeus lib. 3. contra haeres. c. 20. in eodem sensu dixit Christum salutem nobis praestitisse, vt quod perdidimus in Adam, id est, secundum imaginem, & similitudinem esse Dei, hoc in Christo Iesu recipere. Et cap. 37. clarius dicit amisisse Adam per inobedientiam quam habuit ab Spiritu sanctitatis stolam. Quod prius significauit Dionys. c. 3. de Eccles. hierarch. in tertia eius parte versus finem, & sic etiam dixit Basil. lib. de Spiritu sancto. c. 15. quod per Spiritum sanctum datur in Paradisum restitutio. Et prius dixerat, Christum venisse, vt homo veterem illam adoptionem, qua in filiis ascitus fuerat, recipiat. Vbi sine dubio veterem adoptionem vocat eam, quae in Adamo primitus facta est. Et sic etiam dicit Cyrillus. l. 1. in Ioan. cap. 15. Adam propter transgressionem gratia fuisse nudatum. Et Anast. Synait. l. 10. in Exaemer. dicit, Adam